

El periodista Sergio Vila-Sanjuán ens orienta sobre Frankfurt 2007. M. ÀNGELS TORRES

‘Frankfurt Fat Free’

Assaig

Guia de la Fira de Frankfurt per a catalans no del tot informats
Sergio Vila-Sanjuán

La Magrana, Barcelona, 2007

Ada Castells

La Fira de Frankfurt és un monstre amb una superfície equivalent a 14 estadis de futbol on es reuneixen durant una setmana els editors de tot el món. Resumir la seva trajectòria, com funciona i què s’hi cou en 143 pàgines sembla una quimera. Sergio Vila-Sanjuán ho ha fet possible. Ha prescindit del greix i ha anat directe a la substància, a més, fent-la no només digerible sinó també saborosa. El seu llibre és tant per als que ja saben de què va la cosa com per a aquells que, de tant sentir-ne a parlar, volen saber de què se’ls parla. El títol no enganya: som davant la *Guia de la*

Fira de Frankfurt per a catalans no del tot informats.

Vila-Sanjuán forma part del paisatge del periodisme cultural barceloní des de fa 30 anys. Està vinculat a *La Vanguardia* des del 1987 i és autor de *Pasando página. Autores y editores en la España democrática*, de *Crónicas culturales* i d’unes delicioses *Pasejadas per la Barcelona literària*, escrites amb el seu col·lega Sergi Dòria.

En la qüestió que ens ocupa, podem afirmar amb rotunditat que és la persona de les nostres latituds que sap més de la Fira de Frankfurt. No perquè hi hagi anat una dotzena de vegades –hi ha editors i agents que el guanyen–, sinó perquè hi ha anat com a periodista i s’ha permès fer el que fa tot bon periodista quan arriba a la fira: primer, tal com ell confessa al llibre, *aclaparar-se*, i, després, treure-li tot el suc possible.

Si una cosa es detecta en aquesta guia és que Vila-Sanjuán s’ha deixat la sola

de les sabates pels passadissos de la Messe i que n’ha disfrutat de valent. Ens ofereix una panoràmica viscuda i contrastada amb entrevistes i amb cites d’una bibliografia afinada que permet clarificar i amenitzar el text per captivar el lector.

Com a bon periodista, va al gra i fuig de disquisicions que no porten enlloc. Vila-Sanjuán planteja les preguntes clau i ens respon: per què el repte de Frankfurt és important? Qui va a la fira? Com t’hi has de moure? Què hi ha passat i què hi passa? Què han fet els anteriors convidats d’honor ara que ens toca a nosaltres aquest paper? Fins i tot, acabem sabent què ha passat confidencialment en algunes de les habitacions del mític hotel Frankfurter Hof.

Vila-Sanjuán ha aconseguit el que aparentment sembla una paradoxa: un llibre condensat i generós. No podia ser d’una altra manera, tractant-se de la Fira de Frankfurt, un gran espai obert i sorollós dedicat a l’experiència més íntima: llegir.

Topar amb el realisme socialista

Teatre

Els estiuejants

Maksim Gorki

Traducció de Miquel Cabal
Fundació Teatre Lliure
Barcelona, 2007

Artur Pascual

A vui ja ningú creu que la invenció del bunyol anomenat *realisme socialista* fos degut, com afirmava la crítica soviètica, al geni de l’ocurrent camarada Stalin. En canvi, ningú no dubta que el seu principal valedor va ser Maksim Gorki, escriptor dels pobres, enemic acèrrim de la *intelligentsia* i autor de *La mare* (1907), un pamflet melodramàtic ple de símbols evangèlics elementals que constitueix el nyap més gran de la literatura universal de tots els temps.

Els motius de la celebritat de Gorki van ser d’ordre extradramàtic: hauria estat un total desconegut si hagués nascut en un altre lloc i en una altra època. Escrivia rematadament malament, però els bolxevics necessitaven un autor que encarnés les virtuts revolucionàries, i allí era ell per posar la seva ploma a l’alçada de la falç i el martell, i equiparar el seu bigoti imponent amb el de Stalin. La sentència més inqüestionable sobre *La mare* la va pronunciar el mateix Lenin: “Ha aconseguit més adeptes al partit que tots els meus escrits”.

Gorki va perpetrar diverses peces teatrals durant la primera dècada del segle XX. Una, *Els estiuejants* (1904), posada en escena per Carlota Subirós la primavera passada, és un exemple perfecte i involuntari d’antiteatre. En el seu moment, l’autor explicava així les seves intencions: “He volgut mostrar la part

L’escriptor rus Maksim Gorki, autor d’‘Els estiuejants’. SP

de la *intelligentsia* russa que procedeix de sectors democràtics i ha assolit una certa posició social, però ha perdut els seus vincles amb el poble”. Aquest interès potser és lloable, però el resultat és nefast: absència de moviment dramàtic, construcció inexistent, personatges-titelles que reciten aforismes sense envermellar i incapacitat absoluta de fer creïble una història. En resum: Gorki tampoc no era bon dramaturg.

Amb evident sentit comú, la traducció de Miquel Cabal ha reduït personatges i ha retallat diàlegs. Però el desig de posar al dia el text també ha afectat l’inici del segon acte, quan el guarda i el masover de la finca manifesten allò que el bon poble rus –és a dir, Gorki– entenien per teatre burgès; en aquesta adaptació, el guarda Kropitkin és un estudiant anomenant Maks i parla amb el seu interlocutor en àrab. Infidelitats al marge, l’intent de substituir els desheretats d’ahir pels immigrants magribins d’avui desconcerta el lector i fa pensar en una concessió més aviat esnob a allò que és políticament correcte.

Mots curts i crus

Poesia

Línia de flotació

Bartomeu Ribes

Viena, Barcelona, 2007

D. Sam Abrams

La distància física que separa Barcelona d’Eivissa és curta, però la distància literària és francament immensa. La prova és que encara no s’ha reconegut la vàlua extraordinària d’autors consolidats de la importància de Josep Marí i Jean Serra, ni l’eclosió amb força de poetes com Bartomeu Ribes (1959).

Ribes acaba de publicar el seu setè (!) recull de poesia, *Línia de flotació*, que va mereixer el 31è premi de poesia Vila de Martorell, que el guardonat va rebre de les mans de membres del jurat de la talla de Rosa Lentini, José Corredor-Matheos i Àlex Susanna.

Línia de flotació és un llibre dens i concentrat d’un poeta molt seriós, responsable i dedicat que viu la poesia com una poderosa eina de cognició que l’ajuda a aprofundir en el coneixement del món que l’envolta i de la vida moral i interior de si mateix i dels altres. Precisant més, podríem dir que Ribes troba en la poesia una manera alternativa de coneixement que intenta investigar i superar o, com a mínim, consignar els límits de l’experiència humana. Ara bé, tot i que Ribes és exigent amb els seus lectors, la càrrega analítica de la seva poesia queda completament compensada per un gran desplegament d’efectes sensorials, emotius, rítmics i metafòrics.

La poesia de Ribes és apassionadament humana i ariscadament autèntica. He de confessar que feia temps que no em queia a les mans un llibre d’un poeta que s’hi jugava tant a l’hora d’escriure poesia. Però en definitiva, els trets més insòlits del recull són dos: el fet que els poemes del llibre formen part del conjunt sense perdre gens la seva força individual i la seva autonomia total com a creació poètica, i el fet que el discurs de l’autor es nega a la paràfrasi i el significat real del text només es realitza en el moment exacte de la lectura dels poemes, tal com asseverava Osip Mandelstam en parlar de Dante Alighieri. Dos trets distintius de la presència de la gran poesia. No ho dubtin gens ni mica.

Una mirada diferent

Narrativa

L’altra mirada

Joan Andrés Sorribes

Premi Josep Pasqual Tirado 2006
Edicions Brosquil, València, 2007

Vicent Usó

Joan Andrés Sorribes (Castelló, 1947) va debutar amb una trilogia de novel·les en què s’interessava per alguns moments de

la història del País Valencià escassament tractats per la literatura. D’aquestes obres, la crítica en va destacar sobretot *Noverint universi*, una magnífica epopeia coral sobre la Vallibona medieval, una vila pròxima a Morella sotmesa al règim feudal, els imperatius religiosos i la pesta. Ara, després d’un temps de silenci, acaba de publicar *L’altra mirada*, un llibre en què canvia radicalment de registre i d’intenci-

ons. Si allà la documentació exhaustiva i la recreació de mons passats centrava l’interès principal, ara es preocupa pel paisatge de la ciutat –Castelló– on viu i treballa.

L’altra mirada són vuit relats que s’obren i es tanquen –no sé si amb pretensions d’arrodonar el conjunt– amb dos contes complementaris, centrats en la mort, a la qual no presenta sota la forma habitual sinó que la dota d’una aparença molt

més suggeridora. I per això molt més perillosa. El recull conté alguns contes notables, com aquell en què recrea una partida de cartes que deu molt als relats orals que els avis de la generació de Sorribes contaven als néts. A més, hi ha lloc per a una mena de diàleg filosòfic entre un cirerer i el beneficiari habitual dels seus fruits, una reflexió sobre la individualitat, la recreació d’un episodi de prepotència mas-

clista vist des del punt de vista contrari i, finalment, l’única incursió històrica, quan s’ocupa de l’intent d’instal·lar una estàtua del general Franco en ple centre de la ciutat. Un dels valors del llibre és la recreació d’un llenguatge d’aire popular, amb l’ús molt adequat d’un lèxic en bona part perdut o en vies d’extinció, que dota de versemblança l’atmosfera que pretén dibuixar. Un recull més que correcte.